

Den Haag

Saskia Bruines

Wethouder van Financiën, Cultuur en
Economische ontwikkeling

040

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Aan de voorzitter van de commissie Ruimte

Datum

18 maart 2024

Onderwerp

Voortgang en uitgangspunten toekomst Scheveningen Haven

Ons kenmerk

DSO/10710648

RIS318238

Contactpersoon

Hanneke Scholten en Hielke Venema

Dienst

Dienst Stedelijke Ontwikkeling/Dienst
Stadsbeheer

Afdeling

Kust

Telefoonnummer

14070

E-mailadres

hanneke.scholten@denhaag.nl/hielke.
venema@denhaag.nl

Geachte voorzitter,

Inleiding

Den Haag heeft een haven waar veel in ontwikkeling is. Er komen verschillende functies samen, zoals visserijbedrijven, maritieme offshore dienstverlening en innovaties in onder meer zeevier, marine energie en maritieme drones, een jachthaven met 285 ligplaatsen en het topzeilcentrum

Naast deze haven gebonden en haven gerelateerde activiteiten heeft het havengebied de afgelopen jaren ook steeds meer een woonfunctie gekregen en zijn functies toegevoegd ten dienste van de bezoekerseconomie zoals hotels, horeca, leisure. Tevens vinden er grote evenementen plaats als Vlaggetjesdag, WK's zeilen en de Ocean Race. Ook hebben havenpartijen te maken met maatschappelijke vraagstukken als duurzaamheid, veiligheid, biodiversiteit, natuurversterking, energietransitie en zeespiegelstijging.

Willen we de haven voor de toekomst behouden als werk-, leer- en innoveergebied voor haven gebonden activiteiten, dan moeten we samenhangende keuzes maken zodat de nu nog vaak losse onderdelen elkaar gaan versterken. Daarmee zijn we veel beter in staat om kansen te pakken en bedreigingen het hoofd te bieden.

Met deze brief informeren we u over de ontwikkelingen in de haven. Er wordt ingegaan op de twee onafhankelijke adviezen die zijn opgeleverd in het kader van het havenconvenant, de toekomstrichting voor de haven, het Visserij Ontwikkelplan en het proces voor het opstellen van een havenvisie.

Havenconvenant

Op 17 juli 2020 heeft het college samen met de Bewonersorganisatie Havenkwartier (verder BOH) en de Belangenvereniging Schevenings Havengebied (verder BSH) het Convenant Scheveningen Haven "een werkbare en leefbare haven" (RIS305850) gesloten. Belangrijk punt uit het havenconvenant is dat alle partijen het bestaansrecht erkennen van de huidige aanwezige havengebonden activiteiten.

Er worden mogelijkheden gezien voor verdere uitbreiding van de haven, met als primaire doelstelling het creëren van economische toegevoegde waarde in de vorm van meer werkgelegenheid in zowel de bestaande bedrijfssegmenten (m.n. visserij, watersport, tenderservices), het groeiende segment havengebonden kenniswerkers in innovatieve bedrijven als verdere diversificatie van werkgelegenheid in het segment verwerking van vis en technische ondersteuning in de offshore (met name offshore windparken). Een ander belangrijk punt naar de mening van de ondernemers is de aansturing in de haven.

De gebruikers van de haven hebben aangegeven dat het werken in de haven complex is, doordat taken en verantwoordelijkheden voor het dagelijks functioneren van het havengebied, op het water, de kades en aangrenzende werkruimtes, zijn belegd over verschillende betrokken gemeentelijke diensten.

In het convenant is afgesproken in gezamenlijkheid een tweetal onderzoeken uit te voeren:

- Toekomstverkenning naar het versterken van de maritiem-economische betekenis van de haven door te onderzoeken wat de uitbreidingsmogelijkheden zijn voor visserij, offshore, zeil/jacht en maritiem-gerelateerde innovatieve activiteiten.
- Onderzoek hoe de haven beter, effectiever en helderder kan worden aangestuurd.

Om de uitwerking van het havenconvenant goed te begeleiden is een stuurgroep opgezet met een ambtelijke vertegenwoordiging op directeursniveau en de voorzitters van de belangengroepen BSH en BOH. De stuurgroep ziet toe op de voortgang en afstemming van de acties die met elkaar zijn afgesproken.

De twee onderzoeken zijn de afgelopen periode uitgevoerd en besproken met de partijen in de haven. De opgeleverde rapporten van beide onderzoeken zijn bijgevoegd bij deze commissiebrief.

Het heeft enige tijd geduurd, maar het zorgvuldig doorlopen van de stappen is cruciaal in dit proces. De haven is van groot belang voor de stad en vice versa. Er zijn veel partijen betrokken bij de haven, de ruimte in de haven is beperkt en de ambities voor de toekomst zijn groot. Dit vraagt om een integrale benadering, zowel op proces als op inhoud.

Toekomstverkenning Scheveningen Haven

Toelichting rapport

De insteek van deze onafhankelijke verkenning is het versterken van de maritiem-economische betekenis van de haven door te onderzoeken wat de uitbreidingsmogelijkheden zijn voor visserij, offshore, zeil/jacht en maritiem-gerelateerde innovatieve activiteiten. De uitvraag voor het onderzoek is gezamenlijk opgesteld met de havenpartijen. Voor dit onderzoek is RoyalHaskoning/DHV in samenwerking met Buck Consultants (hierna RHDHV/BC) geselecteerd.

De uitvraag betrof een haalbaarheidsonderzoek naar de uitbreidingsmogelijkheden tot 2040 van visserij, offshore, zeil/jacht en maritiem-gerelateerde innovatie activiteiten op basis van drie scenario's:

- Scenario 0: handhaven van de huidige situatie. Geen uitbreiding van de haven; de huidige bedrijfsruimtes en kades blijven gewaarborgd voor bedrijfsmatige en havengerelateerde activiteiten.
- Scenario 1: optimale uitbreiding van de haven binnen het bestaande havenareaal door optimalisering en aanpassingen, uitgaande van het Omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan).
- Scenario 2: toekomstige ontwikkelingen van de zeekering en de mogelijkheden om de zeekering zoveel mogelijk richting zee te leggen, met als doel de uitbreidingsmogelijkheden van de haven te vergroten.

Conclusie rapport

RHDHV/BC concludeert dat er sprake is van een stapeling van (economische) ambities voor het gebied. De ambities zijn groter dan wat de haven momenteel ruimtelijk en qua randvoorwaarden (bereikbaarheid, milieu, waterveiligheid) aan kan. RHDHV/BC geeft aan dat door de dynamiek en ambities van de haven die groter zijn dan wat de haven momenteel ruimtelijk en qua randvoorwaarden (bereikbaarheid, milieu, waterveiligheid) aankan scenario 0 (handhaven huidige situatie) geen haalbare optie is. Ook ziet RHDHV/BC een zeevaartse uitbreiding (scenario 2) momenteel niet als een technisch verantwoorde, duurzame en betaalbare optie. De toekomstontwikkeling van de haven moet binnen het huidige havenbassin plaatsvinden (scenario 1) en er dienen keuzes gemaakt te worden. In de toekomstverkenning zijn mogelijke keuzes uitgewerkt in samenhangende toekomstbeelden op hoofdlijnen met als inzet optimalisatie van havenactiviteiten en -ruimtegebruik. Deze toekomstbeelden vormen een basis voor verdere discussie en uitwerking naar een langetermijnkoers voor Scheveningen haven.

Reactie college

In het rapport van RHDHV/BC worden maritieme economische clusters onderscheiden: visserij; offshore; innovatie en recreatie. De ruimte in de Scheveningse Haven is te beperkt om alle clusters substantieel te laten groeien. Daarom moeten keuzes worden gemaakt als onderdeel van een vast te stellen toekomstrichting voor de haven van Scheveningen.

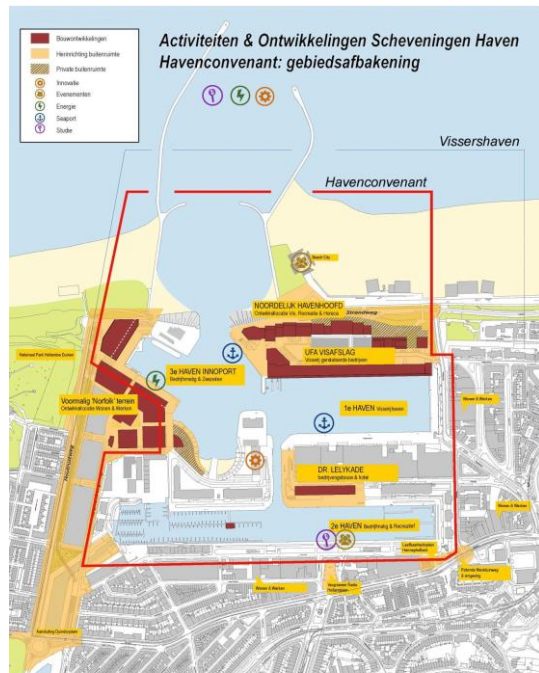
Collegebesluit uitgangspunten toekomstrichting Scheveningen Haven

Op basis van voorgaand rapport, met de eerdere besluiten, bestaande afspraken, de recente onderzoeken en overleggen met stakeholders in de haven meegewogen, heeft het college besloten de economische inkleuring van de haven vast te leggen, zodat de richting voor de nog op te stellen havenvisie duidelijk is voor alle betrokken partijen (RIS318234). Het gaat om de volgende uitgangspunten:

- een haven die ruimte en kansen blijft bieden voor de visserij, innovatieve Noordzee bedrijvigheid en offshore dienstverlening om te werken, leren en innoveren.
- de zeilsport met evenementen blijft zo veel als mogelijk naast de maritieme bedrijvigheid een prominente plek behouden in de haven als 'Top Zeezeilhaven'.
- er is in principe in het nieuwe Omgevingsplan geen plek voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van horeca-, woon-, en short stay, voorwaarde hierbij is dat reeds bestaande formele kaders, overeenkomsten en afspraken gerespecteerd worden.

Met bestaande formele kaders, overeenkomsten en afspraken bedoelen we de zaken die zijn opgenomen of vastgelegd in de volgende stukken:

- commissiebrief 'Scheveningen Haven is en blijft haven' (RIS281550)
- Havenconvenant (RIS305850)
- Ontwikkeling Noordelijk Havenhoofd (RIS309524)
- Ontwikkeling Visafslaggebouw (UFA) (RIS303786)
- Ontwikkeling Norfolkterrein/De Zuid (RIS295618)
- Ontwikkeling bedrijvengebouw aan de Dr. Lelykade (RIS294716)
- Het geldende bestemmingsplan

In bovenstaande afbeelding wordt de afbakening (rode lijn) weergegeven waarvoor de uitgangspunten voor de toekomstrichting gelden.

Aansturingsonderzoek ‘In het zicht van de haven’

Toelichting rapport

In het havenconvenant is afgesproken onderzoek te doen naar een optimale aansturing van de haven. Het onderzoeksbureau Berenschot heeft dit onderzoek ‘In het zicht van de haven’ uitgevoerd. De centrale onderzoeksvraag was daarbij als volgt:

Hoe kan de aansturing van het dagelijks beheer in het havengebied beter, effectiever en helderder worden gemaakt, waarbij verantwoordelijkheden en bevoegdheden duidelijk zijn georganiseerd en de dienstverlening verbeterd?’

Conclusie rapport

Uit het onderzoek is gebleken dat een groot deel van de problematiek niet zozeer door het ‘beheer’ (in de zin van de definitie van de gemeente) wordt veroorzaakt, maar door andere oorzaken die benoemd zijn in het rapport van Berenschot ‘In het zicht van de haven’, zoals:

- “Er is soms sprake van botsende (publieke) belangen, waarbij de integrale afstemming en afweging moet worden verbeterd. Denk hierbij aan de verschillende belangen tussen visserij, andere bedrijvigheid, kaderuimte, toenemende woningbouw, horeca, toerisme, evenementen etc”.
- “Op het gebied van communicatie en coördinatie is vanuit de gemeente verbetering noodzakelijk met de havengebruikers. Er is geen helpende systematiek (in termen van vaste processen en procedures) binnen de gemeente om besluitvorming over het havengebied goed aan te sturen. Er is binnen de gemeente geen (integrale) overlegstructuur op ambtelijk niveau met de verantwoordelijkheid voor het havengebied als geheel dat ervoor zorgt dat in haar taakuitvoering de verschillende diensten integraal samenkomen en samenwerken”.

Reactie college

Het college is van mening dat de noodzakelijke verbetering van coördinatie en participatie uitgevoerd kan worden zonder dat hiervoor een reorganisatie van de gemeente nodig is.

Daartoe is de samenwerking binnen de gemeente sterk verbeterd en is een vast overleg en afstemming met de stake- en shareholders ingeregeld om af te stemmen op zowel operationeel/tactisch niveau als op strategisch niveau.

Dit heeft de afstand van de partijen in het gebied met de gemeente verkleind en de interne gemeentelijke afstemming verbeterd. Dit helpt om specifieke havenzaken sneller te agenderen op het juiste niveau.

Opgestarte acties gemeente n.a.v. rapport 'In het zicht van de haven'

1. Minstens twee keer per jaar wordt het 'rondje langs de haven' (bestuurlijk overleg haven) georganiseerd met de wethouder die verantwoordelijk is voor de haven, BOH en BSH en overige belanghebbenden. Hierbij wordt gezamenlijk op locatie bijgepraat over de ontwikkelingen en problemen die er spelen in de haven. Er wordt per keer bekeken welke stakeholders betrokken kunnen worden bij 'het rondje langs de haven' (bestuurlijk overleg haven). Daarnaast zal drie keer per jaar een strategisch Havenoverleg plaatsvinden met directeuren van de voor de haven relevante diensten en de havenpartijen. Op operationeel/tactisch niveau vindt er regelmatig overleg plaats met de havenpartijen.
2. Er is een integraal havenkernteam opgezet binnen de gemeente. Het doel van het havenkernteam is het verkrijgen van overzicht van zaken die spelen op de verschillende gebieden zoals de lopende gebiedsontwikkelingen, stedelijk beheer, mobiliteit, stadsdeel, communicatie, etc. Daarnaast draagt het havenkernteam er zorg voor dat belanghebbenden in de haven goed aangesloten zijn op alle ontwikkelingen. Tevens is het 'havenkernteam' verantwoordelijk voor het voorbereiden en de opvolging van de agenda voor het 'rondje langs de haven' (bestuurlijk overleg haven), het strategisch havenoverleg, de interne haven stuurgroep en het escaleren van zaken die op operationeel en tactisch niveau niet opgelost kunnen worden.
3. Er is eind 2022 een kwartiermaker gebiedsgericht werken Scheveningen Haven aangesteld die als voorzitter van het havenkernteam, *linking pin* en centraal aanspreekpunt voor de havengebruikers functioneert.

Havenvisie

De door het college vastgestelde economische inkleuring van de haven van Scheveningen wordt verder geconcretiseerd en uitgewerkt in een nieuwe havenvisie. De doelstelling is het opstellen van een heldere en toekomstbestendige visie voor een werkende, vooruitstrevende haven waarin samenhangende keuzes gemaakt worden, zodat de nu nog losse onderdelen elkaar gaan versterken en we beter in staat zijn kansen te pakken en bedreigingen het hoofd te bieden. Hierbij zijn veiligheid en duurzaamheid randvoorwaardelijk. De visie heeft 2050 als stip op de horizon en gaat in op zowel ruimtelijke aspecten als programmatische en organisatorische aspecten.

Daarbij vormt de haven een integraal onderdeel van een grotere context. In de havenvisie zullen dan ook consequenties voor bijvoorbeeld mobiliteit, duurzaamheid en andere aspecten in beeld worden gebracht. Ook de samenhang met de directe omgeving stad en regio maken daar deel van uit. Doel van de op te stellen havenvisie is om vast te stellen hoe de economische toekomst van de haven kan worden gewaarborgd. Het multifunctioneel gebruik van de haven verhoogt de aantrekkingskracht van het gebied, maar vraagt nadrukkelijk om een goede aansturing, zodat de haven tegelijkertijd voor verschillende doelgroepen een aantrekkelijk gebied kan blijven.

Onderstaande punten worden nader uitgewerkt en meegenomen in de nieuwe havenvisie. De besluitvorming over de havenvisie is Q3 2024 gereed.

Inventarisatie gebruik van de haven

Samen met alle feitelijke havengebruikers een inventarisatie opstellen van het gebruik van de haven en inzichtelijk maken welke eventuele concrete (ruimtelijke) aanpassingen nodig zijn om de toekomstrichting optimaal te kunnen faciliteren.

Innovatie

De kansen en mogelijkheden van innovatieve Noordzeebedrijvigheid in de haven verder onderzoeken en toewerken naar een netwerk en aanpak rond innovatie met bedrijfsleven, wetenschap en relevante partijen.

Waterkering

RHDHV/BC spreken in hun rapport hun voorkeur uit voor de ligging van de waterkering. Dit is mogelijk één van de opties voor de ligging van de waterkering. De keuze voor de ligging van de waterkering heeft invloed op alle ruimtelijke modellen en is voor haven en stad van groot belang. Dit onderwerp wordt middels o.a. gesprekken met het Hoogheemraadschap Delfland onderzocht en verder onderbouwd.

Mobiliteit

Mobiliteitsaspecten moeten nader worden uitgewerkt. Hierbij rekening houdend met het staande beleid, o.a. Parkeerstrategie Den Haag 2021-2030 (RIS308711), Strategie Mobiliteitstransitie Den Haag 2022-2040 (RIS310664), Haagse visie Smart Mobility (RIS306913) en Schaalsprong OV (RIS299181).

Fysieke Veiligheid

Fysieke veiligheid is randvoorwaardelijk voor alles wat er plaatsvindt in de haven. Met de nieuwe havenverordening is zorg voor de fysieke veiligheid beter geborgd, onder andere met het instellen van het Risico Management Team (RMT). Het RMT is een adviescommissie van het college waarin publieke en private haven stakeholders gevraagd en ongevraagd adviseren over preventieve en reactieve risicobeheersing in de haven. Het RMT komt minstens éénmaal per kwartaal bij elkaar of vaker als dit noodzakelijk is. In het RMT wordt de veiligheid in de haven besproken, worden potentieel risicovolle activiteiten of ontwikkelingen in de haven (grote werkzaamheden, evenementen, etc.) beoordeeld om het college hierover te kunnen adviseren. Met het RMT wordt nader overlegd en betrokken bij het vervolgproces.

Duurzaamheid & Milieu- en natuuraspecten

Duurzaamheid is randvoorwaardelijk voor ontwikkelingen in de haven. Duurzaamheid kent vele aspecten, bijvoorbeeld duurzame economische ontwikkeling, klimaatadaptatie, duurzaam bouwen, zero-emissie logistiek, sociale duurzaamheid, etc. Het gaat erom deze aspecten niet alleen als beperkende factor te zien, maar juist integraal mee te nemen om ook kansen hierin te benutten. Hierbij moet niet alleen naar 'binnen de normen blijven' worden gekeken, maar ook naar de wens om een gezondere leefomgeving te hebben, waarbij ook gekeken moet worden naar de mogelijkheden en onmogelijkheden voor de bedrijven en met name het tijdspad in de te nemen acties met oog voor de economische belangen in en van de haven.

Overige uitwerkingen:

- Nader onderzoek van de indeling en het gebruik van de haven waarbij onder meer gekeken wordt naar de gebruiksmogelijkheden van de kades, de kaderuimte en de bedrijfsruimtes om de gewenste toekomstrichting optimaal te kunnen faciliteren.
- Nader onderzoek naar de golfslag in de voorhaven en 3e haven.
- In kaart brengen kaders en verplichtingen die vanuit nationale en internationale regelgeving worden gegeven voor het ontvangen van internationale zeescheepvaart.

Visserij Ontwikkelplan/Hollandse Haringkust

Er wordt € 30 mln. uit het klimaatfonds ter beschikking gesteld ter versterking van de visserijgemeenschappen in de 5 visserijregio's van Nederland. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft het Bestuurlijk Platform Visserij (18 gemeenten en 6 provincies) gevraagd om te komen met een samenhangend plan voor het besteden van de € 30 mln.

Hiervoor wordt een Visserij Ontwikkelplan (VOP) opgesteld. Den Haag is met de visserijgemeenschap in Scheveningen onderdeel van de visserijregio Hollandse Haringkust. Vanuit de visserijgemeenschap in Scheveningen zijn diverse voorstellen, ideeën en wensen opgehaald om mee te nemen in het VOP en ter toetsing voorgelegd aan LNV om aanspraak te kunnen maken op een gedeelte van de € 30 mln.

Als bijlage ontvangt u bij deze brief de concept-stukken van het Visserij Ontwikkel Plan. Op basis van art. 87 Gem. wet juncto art. 5.1, lid 2 sub b en art. 5.1 lid 2 sub i Woo zijn deze stukken geheim vanwege het feit dat het nog concept stukken zijn die pas na vaststelling door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit openbaar gemaakt kunnen worden. Zodra de stukken vastgesteld en openbaar zijn, zullen we deze bijlage ook openbaar maken. Naar verwachting is dit halverwege maart.

LNV is voornemens om met een provincie of een gemeente uit elke visserijregio een SPUK-overeenkomst (Specifieke Uitkering) te sluiten. Voor de Hollandse Haringkust regio zal dat waarschijnlijk de provincie Zuid-Holland zijn. De partijen achter de plannen in Scheveningen kunnen daar rechtstreeks hun subsidie aanvragen bij de provincie. Naast de SPUK zal er een convenant gesloten worden per regio. De gemeente heeft het voornemen dit convenant te tekenen. De leden van het Bestuurlijk Platform Visserij hebben aangegeven dat het VOP pas definitief is als de gemeenteraden en de Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met dit VOP. Dit omdat veel gemeenten en provincies in bepaalde mate garant moeten staan voor de cofinanciering en/of op andere wijze een rol hebben in het faciliteren van de plannen. De plannen vanuit Scheveningen die de toets van LNV hebben doorstaan, hebben echter geen cofinanciering nodig vanuit de gemeente Den Haag aangezien de cofinanciering gedaan wordt door de aanvragende partijen uit Scheveningen. De plannen sluiten aan bij het staande beleid en de ruimtelijke vertaling daarvan gericht op het versterken van het viscluster op het Noordelijk Havenhoofd en beleid gericht op het verzilveren van erfgoed.

Vervolgstappen komende periode

In de komende maanden worden verschillende vervolgstappen genomen ten aanzien van de ontwikkeling van de haven van Scheveningen. In maart ontvangt u de definitieve en openbare versie van het Visserij Ontwikkelplan en in het derde kwartaal ontvangt u de uitwerking van de havenvisie. Over de ruimtelijke ontwikkelingen in de haven wordt u zoals gebruikelijk separaat door de wethouder Ruimtelijke Ordening geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
de wethouder van Financiën, Cultuur en Economische ontwikkeling
Saskia Bruines